

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,

dostává se k Vám první číslo informačního bulletinu. Plánujeme ho vydávat v pravidelných intervalech a seznamovat Vás tak s kroky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Prvním tématem je společné vzdělávání. Podpora společného vzdělávání dětí, žáků a studentů v běžné škole, v hlavním vzdělávacím proudu, všude tam, kde je to v jejich zájmu, je dlouhodobě jednou z priorit Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

O stejný cíl už nyní usiluje řada škol. Je ale zřejmé, že bez finanční podpory a systémového přístupu to dělat nejde. Hlavní novinkou, kterou přináší poslední novela školského zákona platná s účinností od 1. září 2016, je garance podpory každého žáka, který ji potřebuje k tomu, aby mohl překonat překážky při vzdělávání, a požádá o ni. Těmito překážkami může být zdravotní postižení, specifická porucha učení nebo nedostatečná znalost vyučovacího jazyka a podobně. Garance podpory znamená, že MŠMT zajistí financování široké škály tzv. podpůrných opatření, na něž takové děti nově získají nárok. Ta budou zahrnovat např. úpravy organizace a metod výuky, a také zajištění pomoci dalších odborných pracovníků, včetně asistentů pedagoga i kompenzačních pomůcek.

V praxi se setkáváme s názorem, že společné vzdělávání probíhá na úkor jeho kvality, a to přesto, že tuto obavu nepotvrzují žádné výzkumy. Zkušenosti vyspělých zemí, ve kterých společné vzdělávání probíhá již desítky let, naopak ukazují na velký přínos takového přístupu pro všechny zúčastněné – tedy nejenom pro žáky, kteří by se jinak vzdělávali odděleně od ostatních, ale rovněž pro ostatní žáky. Při vhodném pedagogickém přístupu a působení na žáky a jejich rodiče má společné vzdělávání pozitivní dopad na celou třídu, na vztahy v ní a na sociální dovednosti všech žáků, kteří se tak učí soužití ve společnosti, která je nutně různorodá.

Bylo by chybou vykládat snahu o vyšší míru společného vzdělávání žáků jako rušení jakýchkoli škol. Ve výběru školy bude hrát významnější roli volba zákonného zástupce a rovněž skutečnost, že napříště nebude možné, aby běžná škola žáka odmítla jen proto, že na uspokojení jeho vzdělávacích potřeb není dostatečně vybavena či uzpůsobena. Pokud se zákonný zástupce i školské poradenské zařízení shodnou, že je pro žáka nejlepší volbou běžná škola, dostane on i škola maximální podporu, aby se v ní mohl vzdělávat. Pokud však rodič upřednostní například školu pro sluchově postižené a stejné doporučení vydá i školské poradenské zařízení, není důvod tomu bránit.

Jsem si vědoma, že změny, které postupně nastanou od září příštího roku, přinesou zvýšené nároky na práci pedagogů i pracovníků školských poradenských zařízení. Činnosti, které již školy mnohde prováděly, budou hrazeny ze státního rozpočtu, a to co nejpružněji a rychle. Jinými slovy tak, aby dítě podporu, kterou potřebuje, dostalo co nejdříve. Učitelé budou moci využívat odbornou pomoc ze strany asistenta pedagoga, dalšího učitele, nebo specialistů, aby mohli účinně vzdělávat žáky s vyšší mírou podpory, a zároveň díky této podpoře získají čas i pro žáky nadané.

Vážení kolegové, věřím, že změny, které před námi stojí, pomohou všem dětem prožít dětství v pestrém kolektivu, zažívat větší měrou než dosud radost ze vzdělávání a pocit úspěchu a Vám pak radost z obětavé práce, které se věnujete.

S přáním všeho dobrého
Kateřina Valachová
ministryně školství, mládeže a tělovýchovy

Hlavní změny, o kterých Vás budeme informovat:

- Školský zákon
- Vyhláška k provedení §19 školského zákona, která nahradí stávající vyhlášku č. 73/2005 Sb.
- Přehled podpůrných opatření, normovaná finanční náročnost
- Rámcový vzdělávací program pro základní

Zkušenosti z praxe

Rozhovor s Michaelou Němcovou, DiS.
Zkušenosti jsou získané zejména ze ZŠ
Klíček a ZŠ Na Beránku v Praze.

Jaké jsou Vaše zkušenosti se společným vzděláváním?

Pokud škola důvěřuje myšlence společného vzdělávání a pedagogy ředitel podporuje v tom, že společné vzdělávání dětí, ať jsou jakékoli – povahou, národností, zdravotním stavem, zájmy nebo sociálním a kulturním zázemím rodiny – je obohacující pro všechny a důležité pro budoucí život všech dětí, pak se škola stává prostředím, které je inspirativní a vytváří soudržné společenství. Hledání podpory pro žáky i učitele je pak v takové atmosféře snazší.

Zaznívají i obavy, že začlenění dítěte s postižením do třídy bude brzdit rozvoj těch ostatních. Můžete prosím shrnout své zkušenosti?

Jako učitelka jsem se musela naučit používat takové způsoby pedagogické práce, které umožňují stanovovat individuální vzdělávací cíle – tedy musela jsem připravit výuku tak, aby žáci pracovali na jednom tématu, ale každé podle svých možností a schopností. Je nutné umět dobře rozpoznat, v čem a proč má které dítě problém a je nutné rozvíjet potenciál každého dítěte, s hodnocením a sebehodnocením, které není normativní. Žáci znají předem kritéria, podle kterých budou hodnoceni.

Přirozenou součástí práce v naší škole bylo plánování podpory žáka v týmu; členy týmu byli pedagog, rodiče, asistent, speciální pedagog i jiní odborníci, kteří dítě znají a dovedou poradit. Týmová rozhodnutí vedla mimo jiné i k rozdělení zodpovědností, takže nebyla veškerá zátěž na učiteli.

Z práce metodičky Střediska podpory inkluze Rytmus, o.p.s. a ze zkušenosti práce pedagoga na ZŠ máte mnoho zkušeností s tím, jak se projevují děti s poruchou autistického spektra nebo s dětmi s mentálním a kombinovaným postižením a s jejich vzděláváním v běžné škole.

Tým se také schází k pravidelnému hodnocení, zda je podpora vhodná, co funguje a co by se mělo změnit. Tým je velkou oporou, když dojde k nějakým změnám, které je třeba řešit, aby dětem bylo ve škole dobře. Ruku v ruce s učením musíme vědomě a cíleně pracovat se sociálními vztahy ve třídě, často za pomoci rodičů, dalších odborníků, neziskových organizací a jejich programů pro děti. Mám zkušenost, že pokud se děti cítí ve škole přijímané a v bezpečí, pak se i lépe učí, navíc rostou i osobnostně.

Čím by měla začít škola, která se společným vzděláváním dosud zkušenosti nemá?

Vedení školy by mělo jasně formulovat svou vizi a skutečně své pedagogy k ní vést. Osobně pro každého pedagoga je důležité přehodnotit svůj osobní postoj k různým a někdy velmi odlišným žákům. Vyžaduje to didaktickou invenci učitele. A také doufám, že školy dokážou přijmout rodiče jako partnery, a budou respektovat práva jakkoli odlišných dětí na vzdělávání v hlavním vzdělávacím proudu.

MŠMT: Novela školského zákona a podpora škol

Novela školského zákona předpokládá, že podrobnosti poskytování podpory žákům se speciálními vzdělávacími potřebami upraví vyhláška. Její přílohou bude i podrobný přehled tzv. podpůrných opatření a jejich normativní finanční náročnost. Doporučení školského poradenského zařízení tak bude od září 2016 nově obsahovat i doporučená podpůrná opatření. Doporučení navrhne postup pro poskytování podpůrných opatření. Bude mimo jiné zřejmé, s jakým finančním objemem může škola na jejich zajištění počítat. Finanční podpora vzdělávání žáka s potřebou podpůrných opatření zahrnuje: speciální učebnice a učební pomůcky, kompenzační pomůcky, úpravu prostředí, úprava pracovního místa žáka, mzdové náklady na dalšího pedagoga, asistenta pedagoga a poskytovatele speciálně pedagogické péče, školního psychologa, školního speciálního pedagoga, tlumočníky do znakového jazyka, přepisovatele apod., stejně jako zajištění náhradních komunikačních systémů.

Pravidla pro organizaci společného vzdělávání, pro práci s podpůrnými opatřeními, která mají vytvořit podporu pro práci pedagogů a pro pomoc žákům, jsou připravována ve vyhlášce a v přehledu podpůrných opatření.

Příště Vám přineseme podrobnější informace o těchto prováděcích dokumentech.

Kdy se školy dozvědí o plánovaných změnách více?

Na konci roku 2015 začne MŠMT organizovat pracovní schůzky ve všech krajích se zástupci krajských úřadů a zřizovatelů škol a s řediteli základních škol. Návržné týmy odborníků navštíví každou plně organizovanou školu a o plánovaných změnách budou na místě diskutovat. Stejně tak potřebná bude ale odborná podpora, nabídka dalšího vzdělávání odborných pracovníků – ať již ve školách nebo školských zařízeních, včetně školských poradenských zařízení. Informace je ale třeba šířit nejenom mezi školy. Informace o změnách ve vzdělávání budou připraveny nejen pro školy, školská zařízení včetně školských poradenských zařízení, ale také pro žáky a studenty a jejich rodiče. Budou probíhat informační semináře, metodické informace budou dostupné na webových portálech MŠMT a Národního ústavu pro vzdělávání (NÚV). Dále bude probíhat metodická podpora přímo ve školách a školských poradenských zařízeních.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY